

Bidragfusik

I SVT, Uppdrag granskning 8 februari 2005

Reporter: Janne Josefsson Research Lars-Göran Svensson Foto: Rune Bergström
(Programmet är inte anmält till Granskningsnämnden)

Så gjorde vi reportaget

Idén till det här reportaget är ett par år gammal och kommer från en uppsats skriven vid Lunds universitet som handlade om fusk med folkbokföringen.

Felaktiga adresser är just grunden för mycket av det fusk eller bedrägerier som genomförs mot till exempel Försäkringskassan.

När Uppdrag granskning serie om bidragfusik planerades började vi göra en bred research av problemet med felaktiga folkbokföringsadresser. Ganska snart fick vi klart för oss att det just runt bidragen till äldre invandrare fanns en bristande kontroll. Efter att ha undersökt ett antal fall beslöt vi att titta närmare på tre äldre kvinnor som på olika sätt utnyttjats av deras barn för att få ut stora summor pengar från pensions- och bidragssystemet.

Att dessa tre kvinnor alla kom från forna Jugoslavien är en ren tillfällighet och har inget att göra med att det är vanligare här än på andra håll.

Av praktiska skäl valde vi ett land relativt nära Sverige men ändå utanför EU och att de tre fallen låg inom rimligt avstånd från varandra var en förutsättning.

Den här typen av fusk går tveklöst att genomföra i samtliga länder utanför EU.

Med hjälp av en mängd olika offentliga uppgifter, andra källor och genom att tala med vänner, grannar och andra kunde vi i detalj kartlägga hur fusk, eller snarare bedrägerierna, gått till. Vi har glädjande nog i detta reportage också haft stor glädje av ett antal offentligt anställda som använt sin meddelarfrihet.

Vi har i Serbien och Kosovo tagit hjälp av lokala journalister/tolkar och jurister som hjälpt oss med att ta fram handlingar och inte minst, att hitta rätt ute på landsbygden. Vår målsättning var att gå till botten med dessa fall och verkligen slå fast vad som hänt och vi menar att vi också lyckades med detta.

Det har inte gått att kartlägga hur omfattande eller hur mycket pengar som den här typen av fusk handlar om. Ingen vet.

Men efter att under lång tid ha kartlagt de olika fallen och pratat med en stor mängd människor inom olika myndigheter kan vi med fog påstå att dessa tre exempel inte är unika.

Den här typen av fusk är relativt lätt att genomföra och risken för upptäckt är minimal. Vår erfarenhet efter det här reportaget är att den här typen av fusk bara upptäcks om det kommer in konkreta tips till Försäkringskassan. Inga system i Sverige slår larm även om en person fyller 100 eller 110 år och aldrig vare sig syns till, sökt hemtjänst eller läkarvård. Kommunerna är bara glada om man inte hör av sig med krav på vård och omsorg.

Så länge personen har en fungerande adress och bankkonto med fullmakt för någon anhörig så går det i praktiken att plocka ut pensioner i flera decennier efter någon som sedan länge flyttat eller avlidit utomlands.